

Sprazd.

585.

10

5

Biblioteka Pedagogiczna CEN
nr inw.: KG - 585

BC KSK / 585

SPRAWOZDANIE

DYREKCJI

Państwowego Seminarjum Nauczycielsk. Męskiego

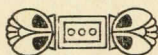
im. Króla Bolesława Krzywoustego

W PŁOCKU

585

ZA ROK SZKOLNY 1923/4.

No. 7699
 No. 7699

P Ł O C K .

NAKŁADEM TOW. PRZYJACIÓŁ SEMIN. MĘSKIEGO.

DRUK TOW. WYDAW. „DZIEN. PŁOCKI” SP. AKC.

373

585

37: 377.8] (091) (438) "1923/1924"

BIBLIOTEKA
Państw. Seminarjum
Im. ZYGMUNTA AUGUSTA
w Białymstoku

Kronika Seminarjum. (W streszczeniu).

1. Od założenia do upaństwowienia (1916/17—1920).

Wstęp.

Na ziemiach polskich szalał jeszcze w całej pełni huragan wojny światowej, ryjąc armatnimi pociskami ugorne pola, trając lasy, niosąc wszystkiemu, co żyje, zagładę i zniszczenie swym oddechem trujących gazów, grzechotem salw karabinowych i skowytem pękających szrapneli i granatów.

Dudniła polska ziemia pod kołami niezliczonych wozów ze świeżym zapasem środków zniszczenia i pod nogami mrowia ludzkiego, które groźna piketka z jednej, a ślepa nahałka z drugiej strony pędziła naprzeciw siebie na rzeź armatom, w stronę, gdzie szeroko rozpostarte łuny czerwieniły niebo ni by krwawa wstęga od Bałtyku aż po Karpaty.

Kędy przeszedł ten huragan, nie pozostawało nic kromia zgliszcz i rozległych cmentarzysk, których drewniane krzyże upiornie nocą ku niebu wyciągały ramiona, zastygłe w smutku, osamotnione.

Wszystko to nie zdołało jednak zgnębić ducha w narodzie i pogrzyżać go w bezradności i apatji, nie mogło zagasić w sercach iskier nadziei lepszej doli i szczęśliwszej przyszłości.

Przemózny jakiś instynkt samozachowawczy, który kazał oraczowi krajać pługiem skiby między zasiekami z drutów kolczastych, nieraz przy ponurej muzyce armat, i myśleć o jutrze, jeśli nie dla siebie, to dla drugich, — ten sam instynkt i niewyraźne przeczucie wypadków, które nieodwołalnie przyjść miały, przejawiały się w kołach naszej inteligencji w formie żywiołowego dążenia do organizowania placówek oświatowych i zakładania szkół, gdzie to tylko było możliwe, by pługiem oświaty orać niwę dusz polskich pod siew przeszłości.

W atmosferze wyczuwanych potrzeb i trosk o przyszłość

zrodził się na gruncie płockim projekt założenia prywatnego Seminarjum nauczycielskiego męskiego w Płocku, któreby niezależnie od losów wojny i perspektywy jej wyników przygotowywało kadry pracowników oświatowych. Projekt ten powstał w tych kołach, które najlepiej rozumiały znaczenie oświaty powszechnej dla bytu narodowego i najściślej były związane z pracą oświatową, t. j. wśród nauczycielstwa szkół średnich i powszechnych w Płocku.

Do szczupłego pierwotnie grona, projektującego zorganizowanie seminarjum, należeli p.p.: Zygmunt Niklewski, Jan Pniewski, Henryk Pniewski, Mieczysław Olszowski, Roman Lutyński, Dr. Aleksander Maciesza, Leon Dorobek i Hipolit Rościszewski. Na kilku zebraniach, sprawie tej poświęconych, które odbywały się początkowo w mieszkaniu p. H. Rościszewskiego, zapadła ostateczna uchwała, aby wystąpić do władz okupacyjnych niemieckich z prośbą o zezwolenie na otwarcie Seminarjum nauczycielskiego. Aby zaś tem łatwiej uzyskać to zezwolenie, postanowiono oddać projektowane seminarjum pod egidę Polskiej Macierzy Szkolnej.

Na podanie, wysłane wraz z programem nauk, opracowanym przez p. Z. Niklewskiego, władze okupacyjne odpowiedziały nierychło. Miały bowiem zamiar otwarcia seminarjum nauczycielskiego z językiem wykładowym niemieckim w Gostyninie; ale że tamtejsze nauczycielstwo nie zgodziło się wyklądać w mającym powstać seminarjum, projekt okazał się nierealnym i z konieczności władze poniechały go ostatecznie. Wyślano tedy z początkiem października 1916 r. do Płocka komisję z ramienia okupacyjnych władz oświatowych w Warszawie dla zbadania warunków otwarcia seminarjum w Płocku. W posiedzeniu tej komisji, odbytem w sali gubernialnej, brali udział jako przedstawiciele społeczeństwa miejscowego p.p.: mec. Świecicki, prezes Koła Polsk. Macierzy Szkolnej Tadeusz Świecki, regens semin. duchownego ks. prałat Adolf Szelażek, oraz przyszyły kierownik semin. nauczyciel. Hipolit Rościszewski. Wszyscy podkreślali nieodzowną potrzebę seminarjum i wykazywali korzyści, jakie dla sprawy oświatowej na Mazowszu stąd w przyszłości wypłyną. Po zasięgnięciu opinii i omówieniu warunków otwarcia Komisja wróciła do Warszawy, a w kilka dni potem Zarząd Koła Polsk. Macierzy Szkolnej otrzymał

pismo naczelnika powiatu z dn. 16 października 1916 r., które w dosłownem tłumaczeniu brzmi, jak następuje:

„Pan Szef Zarządu w Warszawie pismem z dnia 3 października 1916 r. G. № V 2054 zezwolił z zastrzeżeniem odwołania na urządzenie jednorocznego kursu przygotowawczego katolickiego Seminarjum nauczycielskiego dla męskich i żeńskich sił nauczycielskich na następujących warunkach:

1) przyjęci mogą być tylko tacy uczniowie, którzy z dobrym skutkiem przeszli kurs czterech klas szkoły średniej, lub na specjalnym egzaminie wykazali równoważne przygotowanie. Nawet tacy uczniowie, którzy, chociaż niezupełnie osiągnęli ten stopień przygotowania, ale dają gwarancję, że przy dobrych chęciach zdołają na kursie przygotowawczym istniejące braki usunąć; nie powinni być od przyjęcia wykluczeni.

2) Uczniowie mogą być w zasadzie przyjmowani w wieku lat nie niżej piętnastu.

3) Liczba uczniów na kursie przygotowawczym nie może przekraczać 40.

4) Przedmioty nauczania na kursie przygotowawczym są następujące: religja, język polski, literatura, arytmetyka, geometria, historia, geografia, przyroda, rysunki, kaligrafja, gimnastyka, śpiewy, nauka gry na skrzypcach, roboty ręczne i w czasie semestru letniego według możliwości praktyczne ćwiczenia i wskazówki z ogrodnictwa i gospodarstwa wiejskiego.

5) Według powyższego winien być wprowadzony plan lekcyjny dla kursu przygotowawczego. Dyrektorowi zakładu będzie w tem pomocny właściwy inspektor szkolny powiatowy.

6) Na kierownictwo kursu przygotowawczego w osobie profesora Hipolita Rościszewskiego zgadzam się. Ma on ze względów wychowawczych udzielać na kursie co najmniej 12 godzin lekcyj tygodniowo.

7) Dla uczniów przychodnich powinno się postarać o odpowiednie stancje, które muszą być zatwierdzone przez dyrektora i stać pod dozorem Kolegium nauczycielskiego.

8) Po ukończeniu kursu będzie miał miejsce egzamin ostateczny pod dozorem przedstawiciela rządowego. Wynik tego egzaminu zadecyduje o wstąpieniu do klasy pierwszej Seminarjum nauczycielskiego.“

(podpisano) Naczelnik powiatu v. Mallinckrodt.

Władze okupacyjne, zezwalając na otwarciu kursu przygotowawczego, przewidywały I, II i III kurs seminarjum. Ze względu na to, że kandydaci byli początkowo starsi wiekiem, za staraniem organizatorów i założycieli władze miejscowe zgodziły się na przemianowanie kursu przygotowawczego na kurs pierwszy z warunkiem dodania kursu czwartego. Nie zmieniło to właściwie istoty rzeczy, a dawało możliwość otwarcia w przyszłości jeszcze kursu przygotowawczego ze względu na niedostateczne przygotowanie zgłaszających się kandydatów.

Otwarcie Seminarjum, 10 listopada 1916 r.

Egzaminy wstępne na I-szy kurs wyznaczono na 3, 4 i 5 listopada. Kandydaci winni byli mieć co najmniej 14 ukończonych lat życia, nie posiadać rażących fizycznych ułomności i być fizycznie zdrowymi. Opłatę roczną za naukę określono na 50 rubli, wpłacanych w dwóch ratach półrocznych.

Z 35 kandydatów, którzy zgłosili się do egzaminów, zdało egzamin i uzyskało przyjęcie 29. Normalną naukę rozpoczęto w dniu 10 listopada 1916 r. w kamienicy p. mec. Balińskiego przy placu Florjańskim, gdzie pomieszczono również i bursę, zorganizowaną dla zamiejscowych uczniów, a pozostającą pod kierownictwem nauczyciela szkół powszechnych, p. Pomirskiego Czesława.

W skład personelu nauczycielskiego w tym roku szkolnym wchodził:

- 1) Rościszewski Hipolit, kierownik Seminarjum, który wykładał: geografję, przyrodę i chemię.
- 2) Ks. Okólski Marjan, prefekt (religja).
- 3) Niklewski Zygmunt (język polski, historia Polski).
- 4) Lutyński Roman (historja powszechna).
- 5) Pniewski Henryk (arytmetyka).
- 6) Pniewski Jan (geometria).
- 7) Dr. Maciesza Aleksander (higiena).
- 8) Idźkiewicz Czesław (rysunki i kaligrafja).
- 9) Wąsowiczówna Ludwika (roboty ręczne).
- 10) Moczarski Gustaw (gimnastyka),
- 11) Sianko Benedykt (śpiew).
- 12) Trzeciak Zygmunt (gra na skrzypcach).

Rozkład zajęć dostosowany był do poniższego programu czteroletniego Seminarjum, który obowiązywał i w latach następnych.

Rozkład zajęć na poszczególnych kursach.

PRZEDMIOT NAUKI	K U R S				Ogółem godz.	U W A G A
	I	II	III	IV		
Religia	2	2	2	2+1	9	Godziny przedmiotów na kursie III i IV, oznaczone znakiem †, przeznaczone były na hospitacje i lekcje praktyczne.
Język polski	6	5	4+2	5+2	24	
Historja Polski	1	1	1	2+1	6	
Historja powszech.	2	2	2	—	6	
Geografja Polski	—	—	2	+1	3	
Geografja ogólna	3	3	—	—	6	
Przyroda	2	2	2	+2	8	
Chemja	—	2	—	—	2	
Fizyka	—	2	2	1	5	
Matematyka	6	4	4+1	4+2	21	
Higiena	—	—	2	—	2	
Pedagogika	—	—	3	4	7	
Kaligrafja	1	1	—	—	2	
Rysunki	4	3	2	2	11	
Roboty ręczne	2	2	—	—	4	
Gimnastyka	2	2	2	2	8	
Śpiew	2	2	2	2	8	
Muzyka	2	2	2	2	8	
Razem	35	35	35	35	140	

†
W dniu 1 czerwca 1917 r. utonął we Wiśle podczas kąpieli uczeń Seminarjum, s. p. Koziński Leopold.

W bursie pomieszczono w tym roku 12-stu uczniów. Koszta utrzymania wyniosły 20 rubli miesięcznie. Tak bursa jak

i Seminarjum walczyć musiały z brakiem środków. Z wpisów i opłat uczniów wpłynęło w tym roku 1475 rubli, wydatki zaś na utrzymanie Seminarjum wyniosły 2533 rub. Z opłat na bur-sie otrzymano ogółem 1700 rubli, wydatki natomiast wzrosły do 2358 rubli. Deficyt pokrywano z ofiar przygodnych i zapomóg Macierzy.

Z końcem roku szkolnego w drugiej połowie czerwca 1917 r. poddano uczniów egzaminowi ostatecznemu w myśl obowiązujących przepisów i w wyniku tego egzaminu promowa-no wszystkich 28 uczniów na kurs II seminarjum.

Rok szkolny 1917/18.

Skład grona nauczycielskiego, którego członkowie poza p. H. Rościszewskim nie byli całkowicie i stale z Seminarjum związani, lecz udzielali nauki nadprogramowo poza innemi swe-mi zajęciami, uległ znacznej zmianie.

Matematykę i fizykę wykładał w tym roku p. Ryszard Merle, język polski i historję Polski na I kursie p. Pomirski Czesław, na II kursie p. Zygmunt Maciejowski, rysunki i ka-ligrafję p. Wanda Szrajberówna.

Na podstawie egzaminów wstępnych, które odbyły się czę-ściowo przed wakacjami, częściowo zaś w pierwszych dniach września, przyjęto na 68 kandydatów 34 uczniów na kurs I-szy. W ciągu roku przyjęto jeszcze 4 uczniów na kurs I-szy i 4 na kurs II-gi.

Z końcem roku szkolnego stan liczebny uczniów wynosił:

Kurs I — 35 uczniów	Kurs II — 30 uczniów
z tych: promowano . . . 19	z tych: promowano . . . 21
przeznaczono do egza- minu po wakacjach . . . 10	pozostawiono na tym samym kursie . . . 5
pozostawiono na tym samym kursie . . . 4	usunięto jako nieodpo- wiednich 4
usunięto 2	

W ciągu roku wypłacono personelowi nauczycielskiemu ogółem 14225 mk.

Rok szkolny 1918/19.

Podobnie jak w roku ubiegłym zmienił się w znacznej mierze personel nauczycielski. Wykłady religii objął ks. Sta-

niśław Figielski, języka polskiego p. Leona Przybyszewska, matematyki p. Kazimierz Kowalski, higieny dr. Le Brun, pe-dagogiki profesor Semin. Duchow. ks. Stefan Walczykiewicz, gimnastyki p. Edward Ładno.

Na podstawie egzaminów wstępnych przyjęto na 44 kan-dydatów 33 uczniów. Zgodnie z programem uczniowie kursu III uczęszczali na hospitacje do szkoły powszechnej, mieszczącej się w domu pomonopolowym, a prowadzonej przez p. Cze-sława Pomirskiego. Wypadki historycznego znaczenia, jak od-zyskanie wolności, rozbrajanie Niemców, a następnie walki o Lwów budziły żywy oddźwięk wśród młodzieży, która wy-myka się z murów szkolnych i spieszy do szeregów. Podnie-cony nastrój, atmosfera niepokoju, obaw i nadziei nie sprzyja naogół pracy szkolnej i tylko wysiłkom i poświęceniu kiero-wnika Seminarjum, p. Rościszewskiego zawdzięczyć należy, że mimo to wszystko, mimo niesłychane trudności finansowe, zmuszające do najdalej idących oszczędności i ograniczeń Se-minarjum potrafiło się utrzymać i doprowadzić naukę do końca roku szkolnego. Egzaminu końcowe dały następujące rezultaty:

Kurs I — 35 uczniów	Kurs II — 30 uczniów
z tych promowano . . . 25	z tych promowano . . . 25
przeznaczono do egzam. po wakacjach 2	przeznaczono do egz. po wakacjach 1
pozostawiono na tym samym kursie 5	pozostawiono na tym samym kursie 1
wystąpiło 3	wystąpiło 3
	Kurs III — 21 uczniów
	z tych promowano . . . 17
	wystąpiło 4

Koszta opłacenia personelu nauczycielskiego wyniosły w tym roku 32,697 mk., pokryte częściowo z opłat uczniów, częściowo z ofiar społeczeństwa i intytucyj społecznych.

Rok szkolny 1919/20.

W czwartym roku istnienia Seminarjum przyjęto z 29 kandydatów do Seminarjum ogółem 24 uczniów. Liczebność

poszczególnych kursów zmalała znacznie, czego przyczyny szukać należy w coraz trudniejszych warunkach utrzymania uczniów, rekrutujących się przeważnie ze sfer niezamożnych. Jednocześnie i Seminarjum w miarę rozwoju miało coraz większe trudności finansowej natury do przezwyciężenia, nie posiadało ani odpowiedniego pomieszczenia, ani najważniejszych pomocy naukowych. Prośby i starania o upaństwowienie rozbiły się głównie o brak stosownego lokalu. Tylko energii dyrektora, p. Rościszewskiego i zabiegom niezrażonych trudnościami założycieli zawdzięczyć należy utrzymanie tej placówki nadal i uchronienie jej od likwidacji.

Wobec braku sił nauczycielskich w Seminarjum stanęli do pracy nauczyciele innych zakładów w poczuciu społecznego obowiązku, obejmując częściowo wykłady na poszczególnych kursach. I tak: język polski wykładała p. Kruczyńska, nauczycielka Seminarjum Żeńskiego, na III kursie p. Marja Jodłowska, nauczycielka Gimnazjum Żeńskiego, zaś na kursie IV p. Piotr Augustyn, nauczyciel Gimnazjum im. Wł. Jagielly; historję początkowo wykładał p. Józef Kasprzak, później p. Teresa Kalinowska; higieny udzielał dr. Tadeusz Meyer, lekarz wojskowy, rysunków p. Dworzak Zygmunt, a matematyki i geografji p. Krzyżanowski.

Z końcem roku szkolnego zaniechano obowiązkowych dotąd egzaminów końcowych, a przeprowadzona normalnym trybem klasyfikacja uczniów dała następujące wyniki:

kurs I — 18 uczniów	kurs III — 22 uczniów
z tych promowano . . . 15	z tych promowano . . . 20
pozostawiono na 2-gi rok 3	umarł 1
kurs II — 30 uczniów	wystąpił, 1
z tych promowano . . . 26	kurs IV — 17 uczniów
przeznaczono do egzaminów po wakacjach 1	promowano i dopuszczono do egz. dojrzałości 17
zostawiono na 2-gi rok 2	
wystąpił. 1	

Egzamin maturalny piśmienny odbył się w dn. 4, 5 i 7-go czerwca, ustny pod przewodnictwem delegata Ministerstwa W. R. i O. P. p. Bromirskiego w dn. 9 i 10 czerwca. W dniu 13 czerwca wydano świadectwa dojrzałości 17 pierwszym maturzystom tego Seminarjum. Otrzymali świadectwa: Babecki

Czesław, Brzeski Adam, Cichocki Józef, Garwacki Manswet, Górny Edward, Gralewski Leon, Jagodziński Julian, Kołodziej-ski Ignacy, Łebkowski Wiktor, Miętkiewicz Marjan, Nowakowski Marjan, Przystup Jan, Strzałkowski Julian, Suliński Dominik, Świdorski Tomasz, Tomczak Piotr, Trzciniński Stanisław.

†
W dniu 9 lutego 1920 r. zmarł ś. p. Sękowski Tadeusz, uczeń kursu III.

b.) Od upaństwowienia Seminarjum do roku sprawozdawczego (1920/21 — 1922/3):

Rok szkolny 1920/21.

Ministerstwo W. R. i O. P., doceniając krytyczne położenie Seminarjum, postanowiło na skutek opinji i usilnego poparcia p. Wizytatora Chmielewskiego przejąć całkowicie Seminarjum na koszt państwa tembardziej, że projektowana adaptacja gmachu przy ul. Królewieckiej, gdzie mieścił się w tym roku internat, pozwalała w pewnej mierze na dogodniejsze pomieszczenie uczelni. Internat miał być przeniesiony na miejsce Seminarjum do domu p. Balińskiego. Ze strony Ministerstwa upoważniono p. Augustyna Piotra jako przyszłego dyrektora państwowego Seminarjum do zaangażowania personelu nauczycielskiego, do przeprowadzenia remontu wspomnianego domu przy ul. Królewieckiej i poczynienia zarządzeń, które uzna za stosowne, w kierunku prawidłowego uruchomienia zakładu.

Zabiegi i starania około skompletowania grona i przystosowania lokalu przerwane zostały nawałą bolszewicką. Na apel, wzywający wszystkich do obrony Ojczyzny, pędziły młodzież Seminarjum prawie bez wyjątku do szeregów ochotniczych formacji, podążyli i nauczyciele, dokąd wzywał ich obowiązek, dzieląc wzajemnie trudy i niebezpieczeństwa żołnierza-ochotnika, Co nie ruszyło w pole, wzięło czynny udział w organizacji obrony rodzinnego miasta Płocka w pamiętnych dniach napadu bolszewickiego 18 i 19 sierpnia 1920 r. W tych warunkach oczywiście nie można było marzyć o normalnem rozpoczęciu roku szkolnego. Wprawdzie p. Rościszewski oraz

świeżo mianowane pp. Felicka Józefa i Kruczyńska Eugenia rozpoczęli naukę na kursie przygotowawczym i pierwszym dn. 15 października, korzystając czas jakiś z sal gimnazjum II męskiego wobec nieukończonych prac adaptacyjnych w budynku szkolnym Seminarjum, jednak do 15-go listopada kursy II, III i IV nie miały połowy uczniów, pełniących jeszcze służbę wojskową na froncie. Z powrotem dyrektora p. Augustyna i p. Idźkiewicza z wojska około 15 listopada uruchomiono jednak naukę na wszystkich kursach, zastosowując program pięcioletniego Seminarjum z wyjątkiem kursu czwartego, który prowadzony był nadal według dawnego programu. Innowacją było w tym roku otwarcie za pozwoleniem Ministerstwa kursu przygotowawczego, który wobec niedostatecznego przygotowania zgłaszających się do Seminarjum kandydatów miał na celu uzupełnienie braków w przygotowaniu i przysposobienie odpowiedniego materiału uczniowskiego na kurs I-y. Ministerstwo zgodziło się na taki kurs ze względu na brak preparand nauczycielskich w okolicy, pod warunkiem jednak, że z tego tytułu nie wyniknie powiększenie etatu nauczycielskiego.

Mając na oku to, że Seminarjum Nauczycielskie winno nie tylko przygotować zawodowo i wykształcić przyszłych dobrych nauczycieli, lecz w równej mierze dać podwaliny dobrego wychowania, położono szczególny nacisk na pracę wychowawczą, przydzielając członkom grona na poszczególnych kursach obowiązki wychowawców, których dotąd właściwie nie było wobec braku stale i jedynie w Seminarjum zajętych sił nauczycielskich.

Starano się również zaradzić brakowi pomocy szkolnych, gabinetów i urzędzeń, korzystając z uprzejmości Seminarjum Żeńskiego, potrzebie zaś książek do lektury szkolnej zaradzono w ten sposób, że udostępniono młodzieży swobodne korzystanie z księgozbioru Tow. Opieki nad mową ojczystą w Płocku, które z całą gotowością pospieszyło z pomocą.

Tymczasem wracała zwolna młodzież z wojska, wypełniając w ciągu grudnia i stycznia kursy i biorąc się rażno do pracy mimo wyczerpania fizycznego, wywołanego służbą wojskową i odniesionymi ranami. Jedynie 1 uczeń, ciężiej ranny i pozostający w leczeniu szpitalnym, nie mógł w tym roku zająć swego miejsca na ławie szkolnej: Olewiński Stanisław

z kursu III go. Mając na względzie niedostateczne dożywianie się młodzieży, zorganizowano przy poparciu ks. kan. Figielskiego, prezesa Komitetu Polsko-Amerykańskiego dla odżywiania, regularne wydawanie śniadań dla najbardziej potrzebujących w liczbie 40.

Życie organizacyjne wśród młodzieży ożywia się zwolna, zaznaczając się tak w pracach drużyny harcerskiej, istniejącej od roku 1918, jakoteż w zaprowadzonych i pod opieką wychowawców pozostających samorządów klasowych, tudzież w „Bratniej pomocy“, powstałej mniej więcej w 1918 r. dla wzajemnego wspomagania się finansowego i moralnego. Z łona tych organizacji wychodzą zaczynają projekty na przyszłość, budzi się inicjatywa w kierunku unormowania życia szkolnego. Powstaje myśl utworzenia drużyny pożarnej na terenie Seminarjum, której zadaniem będzie wykształcenie zastępu kwalifikowanych kierowników drużyn w powiecie. Myśl ta w latach następnych zwolna będzie się realizować przy czynnym poparciu Tow. Ubezpieczeń w Warszawie i pomocy miejscowej straży ogniowej.

Rada Pedagogiczna, korzystając z przyznania przez Ministerstwo kredytów, przyznała stypendja dla 24 niezamożnych uczniów w wysokości 300 — 400 marek.

Skład personelu nauczycielskiego mianowanego przez Ministerstwo W. R. i O. P., w tym roku szkolnym, był następujący:

Augustyn Piotr, dyrektor; Włodzimierz Bitner, etatowy nauczyciel rysunków; Józefa Felicka, etat. nauczycielka historii; ks. Stanisław Figielski, etat. prefekt Gimn. im. Wł. Jagiełły, pełnił obowiązki prefekta nadliczbowo; Eugenia Kruczyńska, etat. naucz. języka polskiego; Czesław Idźkiewicz, etat. nauczyciel rysunków; Hipolit Rościszewski, etat. nauczyciel przyrody żywej i martwej; dr. Rudolf Theifert, etat. nauczyciel przedmiotów pedagogicznych; Zygmunt Trzeciak, nauczyciel muzyki; Edward Ładno, nauczyciel gimnastyki; Benedykt Sianko, nauczyciel śpiewu. Matematyki na kursie IV udzielał Aleksander Ostromecki, etat. nauczyc. Semin. Żeńskiego. Obowiązki lekarza szkolnego pełnił Dr. Aleksander Maciesza.

Za zezwoleniem Ministerstwa odbyły się w dn. 21, 22 i 23 czerwca egzaminy maturalne uczniów kursu czwartego pod przewodnictwem delegata Ministerstwa p. Siwaka. Z dopuszczo-

nych do egzaminu 19 kandydatów wszyscy złożyli egzaminy i otrzymali świadectwa, a mianowicie: Aptewicz Konstanty, Bienkowski Fulgencjusz, Domiński Leon, Falkowski Mateusz, Garwacki Jan, Gessek Albin, Gessek Eugenjusz, Krzywiński Zygmunt, Mańkowski Józef, Miętkiewicz Wacław, Piotrowicz Zygmunt, Popławski Stanisław, Pydyn Stanisław, Sokołowski Jan, Tomaszewski Józef, Truszczyński Stanisław, Trzebuchowski Tadeusz, Zmysłowski Andrzej, Zmysłowski Jan.

Uroczyste rozdanie świadectw odbyło się w dn. 26 czerwca.

Stan liczebny uczniów z końcem roku szkolnego przedstawiał się następująco:

	K U R S					Ogółem
	przygotowaw.	I	II	III	IV	
Zapisanych z początk. roku szkolnego	14	28	21	25	20	108
Przybyło w ciągu roku	2	9	2	—	—	13
Wystąpiło	—	4	3	—	1	8
Z końcem r. szkol. było	16	33	20	25	19	113
Z tych promowano na kurs wyższy	13	27	18	25	19	102

Ze względu na późne rozpoczęcie roku szkolnego mniej poświęcono czasu na wycieczki, ograniczając się głównie do poznania samego Płocka i jego zabytków. Jednodniowe wycieczki odbyły się dwie: do fabryki papieru w Soczewce, oraz do Dobrzynia nad Wisłą, gdzie znajdują się ciekawe odkrywki terenowe, odsłaniające warstwy ilów, lignitu, jakoteż pola wykrystalizowanego gipsu.

Rok szkolny 1921/2.

Rok szkolny rozpoczął się dnia 1 września.

Mimo ciężkich warunków pomieszczenia praca tak ze strony nauczycieli, jakoteż i uczniów była bardzo intensywna, a przyczyniało się do tego z jednej strony poczucie odpowie-

działności wobec społeczeństwa za jakość przyszłych nauczycieli pod względem intelektualnego i moralnego ich rozwoju, z drugiej strony coraz głębsze uświadamianie sobie trudnej i doniosłej roli, zadań i obowiązków, jakie przyszłego nauczyciela czekają.

Celem bezpośrednim, który sobie grono nauczycielskie wytknęło, było podniesienie poziomu nauki w Seminarjum do tej wysokości, na jakiej Seminarjum w myśl programu stać powinno, oraz zapewnienie takim przedmiotom, jak: rysunki, muzyka i śpiew należyj powagi i znaczenia. Równocześnie zdążyło Seminarjum do rozwinięcia samodzielności, zmysłu organizacyjnego i przedsiębiorczości. Po zaprowadzeniu samorządów klasowych i stwierdzeniu dodatniego wpływu na życie młodzieży Rada Pedagogiczna poszła w tym roku o krok dalej i dla próby narazie zorganizowała „gminę szkolną“, opartą na zasadach ustroju samorządowego gminy wiejskiej. Utworzono więc: radę gminną, złożoną z przedstawicieli poszczególnych kursów, wydział finansowy, kasę oszczędnościowo-zapomogową na miejsce dawnej „Bratniej Pomocy“, sklepik szkolny. Zcentralizowano w gminie poszczególne samorządnie organizujące się kółka samokształcenia, drużynę harcerską i pożarniczą, poddając je wszystkie pod wspólny zarząd, kierowany przez młodzież przy życzliwej pomocy i współpracy członków grona nauczycielskiego. Rezultaty, osiągnięte tą drogą na polu wychowania, były bardzo dodatnie: młodzież sama organizowała obchody rocznic narodowych, zabawy i wieczornice towarzyskie, sama załatwiała konflikty między sobą i czuwała nad porządkiem i zachowaniem się w szkole i poza szkołą; z własnej wreszcie inicjatywy i niemal własnym sumptem sprawiła piękny sztandar szkolny, którego uroczyste poświęcenie odbyło się dnia 2 maja w bazylice płockiej na grobie króla Bolesława Krzywoustego, patrona szkoły, nadanego w tym roku Seminarjum Męskiemu przez Ministerstwo W. R. i O. P.

Stan zdrowotny i rozwój fizyczny młodzieży przedstawiał się znacznie lepiej, niż w roku ubiegłym. Nie było ani jednego wypadku choroby zakaźnej. Przyczyniały się do tego roboty ręczne, rozwijające zręczność i siłę mięśni i budzące duże zainteresowanie. Seminarjum uzyskało 10 warsztatów stołarskich wraz z odpowiednim kompletem narzędzi, oraz komplet przyrządów do robót introligatorskich.

Cwiczenia fizyczne, prowadzone przeważnie na wolnym powietrzu, nawet w zimie wobec braku sali, kąpiele stałe co tydzień i gry sportowe oddziaływały korzystnie na rozwój fizyczny i przeciwdziałały skutecznie umysłowemu zmęczeniu. W czasie od 24 do 28 maja zorganizowano pięciodniową pieszą wycieczkę krajoznawczą przez: Karwosieki, Mochowo, doliną rzeki Skrwy, Ligowo, Wymyślin, Lipno i Włocławek. W wycieczce tej oprócz dyrektora i pp. Piaska i Idźkiewicza wzięło udział 80 uczniów.

W składzie grona nauczycielskiego zaszły w tym roku pewne zmiany, a mianowicie:

†

W dniu 6 lutego 1922 r. zmarł ś. p.
WŁODZIMIERZ BITNER
 etatowy nauczyciel matematyki w Seminarjum Nauczycielskiem Męskim i wychowawca kursu III.

Na jego miejsce mianowany został tymczasem p. Brzosko Władysław. W tym roku szkolnym również zamianowany został nauczycielem muzyki i śpiewu p. Faustyn Piasek.

Stan liczebny kursów w ciągu roku był następujący:

	K U R S					S-a
	Przygotowaw.	I	II	III	IV	
Zapisanych z początkiem roku szkolnego . . .	39	34	30	18	27	148
Przybyło w ciągu r. szkol.	—	3	—	—	—	3
Wystąpiło	2	3	4	—	—	9
Wydalono	—	—	1	—	—	1
Było z końcem r. szkoln.	37	34	25	18	27	141
Z tych promowano na kurs wyższy	28	30	19	16	23	117

Wobec tego, że program nauki w Seminarjum rozłożony został na 5 lat nauki, egzaminy maturalne w tym roku nie odbyły się, a uczniowie kursu IV promowani zostali na kurs V. Rok szkolny zakończono 23 czerwca, poczem w terminie 24 — 27 czerwca odbyły się egzaminy wstępne do Seminarjum. Z 57 kandydatów na kurs przygotowawczy i pierwszy przyjęto ogółem 39.

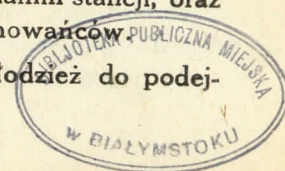
Rok szkolny 1922/3.

Wobec trudności i niedogodności, z jakimi spotykali się uczniowie kursu IV i V, hospitując i przeprowadzając lekcje praktyczne w miejscowych szkołach powszechnych, Ministerstwo W. R. i O. P. na usilne prośby i nalegania Dyrekcji i Rady Pedagogicznej zezwoliło w tym roku na otwarcie dwuklasowej szkoły ćwiczeń o 3 oddziałach przy Seminarjum Męskim i mianowało dwie siły nauczycielskie do tej szkoły, a mianowicie: p. Teofila Czarneckiego i p. Wandę Kapłońską. Z braku pomieszczenia nauka musiała się odbywać w godzinach popołudniowych w salach wykładowych Seminarjum..

Mając szkołę ćwiczeń, a więc własny warsztat pracy doświadczalnej i prób metodycznych, Seminarjum położyło w tym roku nacisk na praktyczną stronę zawodowego przygotowania nauczycieli. Uważając 1 rok nauki za podstawowy, za punkt wyjścia samodzielnych prób kandydatów i wzorowych lekcji, złączono 2-gi i 3-ci rok nauki w jednej klasie, zbliżając warunki nauczania do tych konieczności, wśród których przyszły nauczyciel będzie pracował na wsi, prowadząc zasadniczo równocześnie dwa oddziały.

Nie spuszczając z oka sprawy wychowania, Rada Pedagogiczna zajęła się również sprawą pomieszczenia i warunków otoczenia uczniów na stancjach. Wychowawcy po gruntownym zbadaniu stancji na mieście zdecydowali ostatecznie o pozostawieniu uczniów na stancjach odpowiednich, względnie o zwinięciu stancji złych. Ponadto Dyrekcje szkół średnich i Seminarjów Nauczycielskich ułożyły wspólnie regulamin stancji, oraz określiły godziny prekluzyjne dla swych wychowawców.

Ciężkie warunki utrzymania zmuszały młodzież do podej-

mowania się korepetycji, nieraz kilku dziennie, byle tylko móc się utrzymać. Aby niezamożnym a pilnym uczniom przyjść z pomocą, przyznano najbardziej potrzebującym w liczbie 25-u stypendja z funduszków państwowych, lub pomieszczono ich na internacie.

Personel nauczycielski uzupełnił się przez nominację pana Romana Glińskiego, który objął wykłady matematyki w miejsce p. Brzosi. Ćwiczenia cieleśne prowadził w tym roku p. Edward Ostrowski, por. 6 p. Leg., przygotowując podłoże dla później zorganizowanego hufca szkolnego.

W tym roku w czasie od 26 do 30 maja zorganizowano zbiorową wycieczkę okólną po Mazowszu, zwiedzając kolejno: Bielsk, Drobin, Raciąż, Sierpc, Mochowo, Bożewo. Po raz pierwszy wycieczka Seminarjum obok celów krajoznawczych miała w swym programie ćwiczenia polowe dla zahartowania młodzieży na trudy i niewygody, wyrobienia wytrzymałości w marszu i wdrożenia się do karność i posłuchu. I bezsprzecznie cel ten osiągnęła, pozostawiając uczestnikom miłe wspomnienia serdecznego przyjęcia wycieczki przez społeczeństwo ziemi płockiej. Kierownikiem wycieczki był dyrektor, a towarzyszyli mu pp.: Piasek, Idźkiewicz i Gliński, dzieląc na równi z uczniami trudy forsownego marszu i niewygody pięciodniowej wędrówki. (Szczegółowy, barwny opis wycieczki pomieszczony został w „Dzien. Płockim“ № 127—131 z r. 1923.)

Życie organizacyjne młodzieży spotęgowało i pogłębiło się znacznie, wzmogła się inicjatywa, wzrosła wydajność pracy w poszczególnych drużynach. Gmina szkolna, rozszerzając swolna swój zakres działania pod okiem i umiejętnym kierownictwem p. Idźkiewicza, ujmowała w swe ręce coraz inne dziedziny życia koleżeńkiego, zdążając konsekwentnie do podniesienia poziomu etycznego, wyrobienia życiowego i zawodowego przygotowania kolegów.

Z jej to inicjatywy Rada Pedagogiczna uchwaliła obowiązujące wszystkich czapki uczniowskie i ustaliła krój mundurka uczniowskiego. Wiele pięknych i poparcia godnych zamierzeń musiało pozostać w sferze projektów niezrealizowanych z powodu braku pomieszczenia i środków finansowych.

Stan liczebny kursów z końcem roku szkolnego przedstawiał się następująco:

	K U R S Y					Razem	
	przygotowaw.	I	II	III	IV		V
Było z końcem roku szkolnego . . .	32	41	34	21	17	23	168
Z tych promowano na kurs wyższy .	21	25	27	18	16	21	128

Pierwszy egzamin dojrzałości pięcioletniego Seminarjum Nauczycielskiego odbył się w tym roku w czasie od 9 do 15 czerwca pod przewodnictwem delegata Ministerstwa W. R. i P. O. p. Siwaka.

Z ogólnej liczby 23-ch uczniów kursu V dopuszczono do egzaminów maturalnych 21 kandydatów.

Wszyscy otrzymali świadectwa dojrzałości, a mianowicie: Babecki Walenty, Burasiński Wincenty, Dobiszewski Stanisław, Garwacki Bolesław, Grzywiński Józef, Kosiński Adolf, Kwiatkowski Wacław, Lewandowski Jan, Łebkowski Jan, Makowski Henryk, Mirecki Antoni, Olewiński Stanisław, Pernej Stefan, Pydyn Władysław, Sobiech Antoni, Szulc Józef, Trębiński Tadeusz, Walicki Kazimierz, Wesołowski Józef, Wichliński Kazimierz, Żaglewski Wincenty.

W krótkich słowach i w suchych cyfrach kroniki szkolnej zamknięte zostały dzieje 7 lat istnienia i rozwoju Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego w Płocku. W treści ich tkwi jednak olbrzymi zakres dokonanej pracy, wysiłków i poświęcenia w pierwszej linii organizatorów i założycieli, tudzież Grona nauczycielskiego, które mimo niesłychanie trudnych warunków pomieszczenia i uposażenia Zakładu w pomoce naukowe z zapalem z roku na rok ofiarnym swym trudem dźwigało poziom Seminarjum.

Sprawozdanie za rok szkolny 1923/4.

I. Skład grona nauczycielskiego.

przy końcu roku szkolnego.

Grono nauczycielskie Seminarjum.

1) Augustyn Piotr, rz.-kat., Polak, żonaty, dyrektor Seminarjum, mianow. pismem Minist. W. R. i O. P. z dn. 13/10 1920 L. 1711/I, kategoria VI a, 5 trzylecia.

Udzielał geografii na kursie: II, III, kosmografii na kursie IV, nauki o Polsce na kursie V, oraz robót ręcznych na kursie III — razem 15 godzin tygod.

2) Felicka Józefa, rz.-kat, Polka, panna, mianowana etatową nauczycielką Seminarjum pism. Minist. W. R. i O. P. z dn. 11/12 1920 r. L. 28435/I — kateg. VIII a, 1 trzylecie.

Udzielała nauki historii na kursie: przygotow., I, II, III i języka polskiego na kursie przygotow. — razem 19 god. tyg.

3) Gliński Roman, rz.-kat. Polak, żonaty; etatowy naucz. Semin., mianowany pism. Minist. W. R. i O. P. z dn. 9 grudnia 1922 L. 26120/I, kateg. VII c, 4 trzylecia.

Udzielał nauki matematyki na kursie II, III, IV i V — razem 15 godz. tygod., był wychowawcą kursu III.

4) Idźkiewicz Czesław, rz.-kat., Polak, żonaty, etatowy nauczyciel Seminarjum, mianowany pism. Minist. W. R. i O. P. z dn. 15/11 1920 L. 25494, — kateg. VII a, 3 trzylecia.

Udzielał nauki rysunków na kursie przygotow., I, II, III, IV i V, oraz robót ręcznych na kursie przygotow., I i II. Był wychowawcą kursu IV, a w I półroczu pełnił obowiązki opiekuna samorządowej Gminy Szkolnej.

5) Kruczyńska Eugenja, rz.-kat., Polka, panna; etatowa nauczycielka, mianow. pism. Minist. W. R. i O. P. z dn. 11/9 1920 L. 14492, kateg. VIII a, 2 trzylecia.

Udzielała nauki języka polskiego na kursie I, II, III i IV, razem 20 godz. tygod.

6) Piasek Faustyn, rz.-kat. Pol. żonaty; etatowy nauczyciel Seminarjum, mianow. pism. Minist. W. R. i O. P. z dnia 24/9 1921 L, 27189/I, kateg. VI a, 7 trzyleci.

Udzielał nauki śpiewu i gry skrzypcowej na kursie przygotow., I, II, III, IV i V oraz prowadził szkolny śpiew choralny — razem 20 godz. tygod. Ponadto uczył śpiewu na 2 i 3 roku nauki szkoły ćwiczeń w 4 godz. tygod.

Był wychowawcą kursu V i pełnił obowiązki kierownika i wychowawcy Internatu dla uczniów.

7) Rościszewski Hipolit, rz.-kat. Polak, kawaler; etatowy nauczyciel, mianowany pism. Minist. W. R. i O. P. z dn. 14/9 1920 L. 17683, kateg. VI a, 8 trzyleci.

Z powodu choroby był przez cały rok szkolny na urlopie płatnym.

8) Sachs Juliusz, ewang., Polak, żonaty; etatowy nauczyciel Seminarjum, mianowany pism. Minist. W. R. i O. P. z dn. 22/11 1922 L. 21967/22 kateg. VIII a, 2 trzylecia.

Udzielał nauki języka niemieckiego na kursie przygotow., I, II, III, IV i V — razem 14 godz. tygod. (uzupełnienie etatu w Państw. Szkole Przem. Handlowej Żeńskiej w Płocku.)

Był wychowawcą kursu II-go, oraz opiekunem drużyny pożarniczej w Seminarjum.

9) Dr. Theifert Rudolf, rz.-kat. Polak, żonaty, etatowy nauczyciel Seminarjum, przeniesiony pismem Minist. W. R. i O. P. z dn. 2 grudnia 1920 r. L. 26385/I z Państw. Semin. Nauczyc. Męsk. w Łomży na równorzędne stanowisko w Płocku. Kateg. VII a, 3 trzylecia.

Udzielał nauki przedm. pedagogicznych na kursie III, IV V, oraz kierował ćwiczeniami praktycznymi kandydatów — razem 22 godz. tygod. Ponadto zawiadywał biblioteką uczniowską i był opiekunem drużyny harcerskiej w Seminarjum.

10) Wilk Antoni, rz.-kat. Pol. żonaty, etatowy nauczyciel szkoły ćwiczeń przy Seminarjum, mianowany pismem Kurat. Okr. Warszaw. z dn. 25/9 1923 L. 8804/III, przydzielony do

Seminarjum w charakterze nauczyciela biologii zgodnie z pismem Minist. W. R. i O. P. z dn. 4/9 1923 L. 8905/I Kateg. VI a, 5 trzechleci.

Udzielał nauki biologii na kursie przygotowawczym, I, II, i III — razem 24 godz. tygod.

Pełnił obowiązki wychowawcy kursu I i opiekuna Gminy Szkolnej w II-giem półroczu.

11. Zaufal Wilhelm, rz.-kat. Polak, kawaler, etatowy nauczyciel szkoły ćwiczeń przy Seminarjum, mianow. pism. Kuratorjum Okr. Szkol. Warsz. z dn. 25/8 1923 L. 7387/III, zatwierdzony pismem tegoż Kuratorjum z dn. 22/12 1923 L. 18257/IV w porozumieniu z Dow. Okr. Korpusu № 1 w charakterze kierownika hufca szkolnego; na mocy zezwolenia Kuratorjum z dn. 17/4 1924 L. 4902/IV — 288, pełnił obowiązki nauczyciela Seminarjum, kateg. VI a, 5 trzechleci.

Udzielał gimnastyki na kursie przygot., I, II, III, IV i V, tudzież na 2 i 3 roku nauki szkoły ćwiczeń, oraz kierował wyszkoleniem hufca — razem 25 godz. tygod.

Był wychowawcą kursu przygotowawczego.

Przydzieleni do Seminarjum:

12) Czarnecki Teofil, rz.-kat., Polak, kawaler, etatowy nauczyciel szkoły ćwiczeń przy Seminarjum, mianowany pism. Kurat. Okr. Szk. Warsz. z dn. 25/7 1922 L. 6812, przydzielony wobec braku etatowego nauczyciela do udzielania zastępczo nauki fizyki i chemji, tudzież matematyki. Kategorja. VII a — 2 trzechlecia.

Udzielał nauki fizyki na kursie przygot., I i II tudzież matematyki na kursie przygotow. i I razem 19 godz. tygod. (Uzupełnienie etatu w Państw. Semin. Naucz. Żeńskim w Płocku).

13) Dr. Maciesza Aleksander, rz.-kat. Polak, żonaty, etatowy lekarz szkolny Państw. Gimn. im. Wł. Jagiełły w Płocku, zatwierdzony pismem Minist. W. R. i O. P. z dn. 24/I 1921 L. 32574/I jako nieetatowy lekarz w Seminarjum.

Wykładał naukę higieny na kursie IV w 2 godz. tygod.

14) Pniewski Jan, rz.-kat., Polak, żonaty, etatowy nauczyciel Państw. Semin. Żeńskiego w Płocku, udzielał fizyki na kursie IV i V — razem 5 godzin tygod. Kategorja VII a, — 3 trzechlecia.

15) Michalska Marja, rz.-kat., Polka, wdowa; etatowa dentystka Państw. Gimn. im. Reginy Żółkiewskiej w Płocku, pełniła obowiązki nieetatowej dentystki w Seminarjum Męskiem.

16) Biedrzycki Jerzy, rz.-kat., Polak, kawaler; etatowy sekretarz Państw. Semin. Naucz. Żeńskiego w Płocku, pełnił obowiązki nieetatowego sekretarza Seminarjum Męskiego. Kat. X.

Kontraktowi nauczyciele:

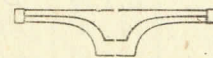
17) Ks. Stanisław Figielski, prałat, rz.-kat., Polak, członek Kurji Biskupiej w Płocku, pełnił obowiązki prefekta, udzielając nauki religji na kursach Seminarjum i w szkole ćwiczeń w łącznej liczbie 19 godzin tygodniowo. Kategorja VII a, 5 trzechleci.

Grono nauczycielskie 3 klasowej szkoły ćwiczeń.

1) Dąbrowski Roman, rz.-kat., Polak, kawaler, mianowany etatowym nauczycielem szkoły ćwiczeń Państw. Sem. Naucz. Męsk. w Płocku pismem Kurat. Okr. Szk. Warszaw. z dn. 8/10 1923 L. 9155/III — prowadził 3-ci rok nauki w szkole ćwiczeń, ponadto zastępczo udzielał nauki fizyki i chemji na III kursie Seminarjum w 3 godz. tygodn. Kateg. VII-ma a, 2 trzechlecia.

2) Kapłońska Wanda, rz.-kat., Polka, panna, etatowa nauczycielka szkoły ćwiczeń, mianow. pismem Kurat. Okr. Szkol. Warsz. z dnia 16/8 1922 L. 8217, prowadziła 2-i rok nauki w szkole ćwiczeń. Kateg. VII b, 3 trzechlecia.

3) Kinałska Wacława, rz.-kat., Polka, panna, etatowa nauczycielka szkoły ćwiczeń przy Semin. Męskiem w Płocku, mianow. pismem Kurat. Okr. Szkoln. Warszaw. z dn. 27/9 1923 L. 8545/III — prowadziła 1szy rok nauki w szkole ćwiczeń. Kat. VIII b, 1 trzechlecie.

II. Statystyka uczniów.

T Y T U Ł Y	Seminarjum Naucz.					Razem	Kurs przygotowaw.	Ogółem
	I	II	III	IV	V			
I. Liczba uczniów,								
Z końcem r. szkoln. 1922/3 było:	41	34	21	17	22	135	32	167
Na początku i w ciągu r. szkoln. 1923/4 przyjęto:								
a) z tutejszego Seminarjum								
1) z promocją	20	26	27	18	16	107	—	102
2) repetentów	10	4	3	1	2	20	5	25
b) z innych szkół:								
1) z preparand.	4	—	—	—	—	4	—	4
2) na podst. egz. wstęp.	10	4	—	—	—	14	31	45
Razem	44	34	30	19	18	145	36	181
W ciągu r. szk. 1923/4 wstąpiło	1	1	1	—	—	3	2	5
Z końcem r. szk. 1923/4 było	43	33	29	19	18	142	34	176
2. Miejsce zamieszkania rodziców								
a) Powiat Płocki								
miasto Płock	5	7	9	2	4	27	4	31
gmina Brudzeń	6	1	—	—	—	7	4	11
„ Brwilno	6	1	3	—	—	10	6	16
„ Drobin	1	1	2	—	2	6	—	6
„ Kleniewo	1	4	1	2	—	8	1	9
„ Lelice	1	—	—	—	—	1	—	1
„ Łubki	2	—	1	—	—	3	1	4
„ Majki	2	1	2	2	1	8	3	11
„ Małolin	1	1	1	—	3	6	—	6
„ Ramutówko	1	1	1	—	—	3	3	6
„ Rębowo	2	—	—	2	1	5	1	6
„ Rogozino	—	1	—	1	1	3	1	4
„ Święcice	—	—	—	—	1	1	—	1
„ Starożreby	—	2	3	1	—	6	2	8
miasto Wyszogród	—	—	—	2	—	2	—	2
gmina Zagoty	1	3	—	—	—	4	1	5
Razem	29	23	23	12	13	100	27	127
b) Inne powiaty:								
Sierpecki	—	6	1	1	—	8	4	12
Gostyński	8	1	1	2	2	14	1	15
Mławski	—	2	2	3	1	8	—	8
Płoński	2	—	—	—	1	3	—	3
Lipnowski	1	1	2	1	—	5	1	6
dalsze powiaty	3	—	—	—	1	4	1	5
Razem	43	33	29	19	18	142	34	176
3) Język ojczysty								
Język polski	43	33	29	19	18	142	34	176
Inne języki	—	—	—	—	—	—	—	—

T Y T U Ł Y	Seminarjum Naucz.					Razem	Kurs przygotowaw.	Ogółem
	I	II	III	IV	V			
4) Wyznanie:								
Rzymsko-katol.	43	33	29	19	18	142	33	175
Marjawickie	—	—	—	—	—	—	1	1
Razem	43	33	29	19	18	142	34	176
5) Wiek uczniów								
Do 1.VII 1924 r. ukończyło:								
13 lat życia	—	—	—	—	—	—	1	1
14 „ „	2	—	—	—	—	2	3	5
15 „ „	6	1	—	—	—	7	5	12
16 „ „	8	4	—	—	—	12	9	21
17 „ „	9	8	3	—	—	20	8	28
18 „ „	9	5	8	1	—	23	6	29
19 „ „	9	6	7	4	2	28	1	29
20 „ „	—	7	7	7	4	25	1	26
21 „ „	—	2	3	6	4	15	—	15
22 „ „	—	—	—	1	3	4	—	4
23 „ „	—	—	1	—	1	2	—	2
24 „ „	—	—	—	—	2	2	—	2
25 „ „	—	—	—	—	1	1	—	1
27 „ „	—	—	—	—	1	1	—	1
Razem	43	33	29	19	18	142	34	176
6) Zawód rodziców.								
Rolnicy								
do 10 mórg ziemi	6	6	4	2	—	18	7	25
„ 20 „	8	5	6	4	5	28	5	33
„ 30 „	3	3	2	2	3	13	2	15
ponad 30 „	4	3	5	4	3	19	5	24
Razem	21	17	17	12	11	78	19	97
Rzemieślnicy	2	7	4	4	4	21	5	26
Robotnicy	12	4	1	—	1	18	2	20
Nauczyciele	2	1	—	1	—	4	2	6
Urzednicy państw. i pryw.	—	1	1	—	—	2	1	3
Organisci	3	—	—	—	—	3	1	4
Kupcy drobni	—	—	1	—	—	1	2	3
Bez stałego zajęcia	3	3	5	2	2	15	2	17
Razem	43	33	29	19	18	142	34	176
6) Klasyfikacja								
Z końcem r. szk. 1923/4.								
a) uzyskało promocję na kurs wyższy	37	27	24	19	18	125	25	150
b) nie uzyskało promocji	6	5	5	—	—	16	8	24
c) nie klasyfikowano	—	1	—	—	—	1	1	2
Razem	43	33	29	19	18	142	34	176

III. Sprawozdanie lekarskie za rok szkolny 1923 — 1924.

Wiek	Liczba zbadanych	Przeciętny wzrost bez obuwia	Przeciętna waga bez ubrania	Obwód klatki pier.		Ożywianie			Skrzywienie kregostupa	Gruźlica płuc	Oddychanie przez usta	Prochnica zębów	Wady wymowy		Wzrok		Słuch		Częste krwotoki z nosa	Przewlekłe bóle głowy	
				przy najgłębszym wdechu	przy najgłębszym wydechu	dobre	średnie	złe					Jagiłca	Inne cierpie ia oczu	wady wzroku	cierpienia uszu	wady słuchu				
14—15	8	150.1	41.4	77	68	—	7	1	1	—	—	8	—	—	1	2	1	1	1	1	3
15—16	11	158.8	50	83.4	73.7	1	10	—	1	—	2	43	1	1	1	1	—	—	1	1	
16—17	27	162.6	53.4	84.6	75.4	11	14	2	3	—	3	45	1	1	4	2	1	1	1	3	
17—18	25	165	57.3	87.6	77.6	14	11	—	1	—	1	40	—	1	—	2	2	3	2	1	
18—19	26	166.4	59.1	89.6	78.7	15	8	3	1	1	1	31	—	1	3	—	1	1	1	2	
19—20	29	167.2	60.6	90.5	79.5	16	12	1	1	—	1	58	1	—	3	4	—	—	1	1	
20—21	27	167.2	59.9	90.8	80.1	12	12	3	4	—	—	41	—	2	2	6	—	—	2	4	
21—22	12	172.2	62.7	91.9	79.9	5	5	2	2	1	—	22	—	—	2	—	—	—	—	1	
22—23	3	172.3	64.7	95.7	85	1	2	—	1	—	—	4	—	—	1	—	—	—	—	—	
23—24	3	169.5	62	92.7	81.7	1	2	—	1	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	1	
24—25	2	167	57.9	91	79.5	—	2	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	
25—26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
26—27	1	164.8	56.8	90	79	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	
Ogółem	173	—	—	—	—	76	76	12	17	2	8	296	3	6	16	20	5	6	9	18	

Dodatkowe uwagi.

Uczniowie Semin. im. Bolesława Krzywoustego wyróżniają się dodatnio wśród młodzieży szkół średnich m. Płocka pod względem rozwoju fizycznego. Przy zestawieniu podanych pomiarów z pomiarami uczniów Gimnazjum im. Władysława Jagiełły (patrz, dr. Maciesza: Przyczynek do kwestji norm rozwoju fizycznego uczniów. Wychow. fizyczne r. 1923 № 1—4) przekonąć się możemy, że uczniowie Seminarjum mają przeciętny niższy wzrost, większą wagę i obszerniejszą klatkę piersiową.

Stan zdrowotny uczniów w r. b. szkolnym przedstawiał się dobrze. Był tylko 1 przypadek płonicy i kilkanaście angin. Jeden uczeń przerwał naukę wskutek ujawnienia się gruźlicy otwartej. Pozatem miał miejsce 1 przypadek gruźlicy kości.

Lekarz szkolny, poza dozorem sanitarnym, kontrolą stanu zdrowia uczniów udzielał im pomocy doraźnej i porad w ambulatorjum szkolnem oraz okazywał pomoc okulistyczną przez leczenie chorób oczu i zapisywanie szkieł.

Pomoc dentystyczna była okazywana przez dentystkę szkolną p. Michalską. Zbadano stan zębów wszystkich uczniów. Pomoc dentystyczną okazano 81 uczniom. Usunięto 59 pni u 27 uczniów. Zaplombowano zębów 195.

Stan sanitarny pomieszczeń i urządzeń szkolnych.

Seminarjum im. Bolesława Krzywoustego mieści się w lokalu wynajętym przy ul. Królewieckiej pod № 20, w budynku murowanym, połączonym z wodociągami miejskimi, lecz bez kanalizacji. Najbliższe sąsiedztwo stanowią z dwóch stron nieruchomości zabudowane, a z trzeciej ogrody owocowe. Seminarjum zajmuje cały dwupiętrowy gmach frontowy, z wyjątkiem suterenu, gdzie mieści się piekarnia. Wejście do Seminarjum frontowe osobne. Seminarjum korzysta z dziedzińca długości 48 kroków, szerokości 26 kroków, zabrukowanego, przylegającego do ogrodu owocowego z dostępem światła południowego. Boiska — placu do gier i zabaw przy szkole niema. Seminarjum korzysta z niedaleko położonego boiska miejskiego, ogrodu szkolnego niema.

Specjalnych ustępów dla uczniów w lokalu szkolnym niema. Uczniowie korzystają z 3 ustępów ogólnych o 3 sedesach i pisuarze, dość czysto utrzymywanych. Nieczystości usuwane są co kwartał aparatami Bergera.

Seminarjum posiada 6 izb szkolnych. Przedpokoje przy klasach służą jako szatnie. Izby szkolne kursów wstępnego, I-go i IV-go mają oświetlenie południowe, II, III i V — północne. Stosunek powierzchni świetlnej do podłogi we wszystkich izbach niżej normy. Powierzchnia i objętość przypadająca na 1 ucznia we wszystkich izbach — wyżej normy. Sale czyste o podłogach drewnianych, zaciąganych zaprawą pyłochłonną. Na każdym piętrze są zlewy z kranami wodociągowymi. Ławki systemu Uranja dwuosobowe.

Nauka odbywa się na dwie zmiany, a mianowicie w godzinach południowych korzysta z sal szkoła ćwiczeń.

Lekarz szkolny dr. Al. Maciesza.

IV. Sprawozdanie z internatu dla uczniów.

Na internacie pomieszczonych było 26 uczniów, otrzymujących pełne utrzymanie, opiekę i mieszkanie. Rok ubiegły był dla gospodarki internatowej niesłychanie ciężki ze względu na spadek waluty i niemożność ułożenia budżetu. Aby się uchronić chociaż w części od następstw, związanych ze spadkiem pieniądza, zaprowadzono zasadniczo system opłat w naturaljach. Tylko ci, którzy produktów w naturze dostarczyć nie mogli, uiszczali opłatę określoną w złotych. I tak: 14 uczniów wpłacało miesięcznie po: 19 kg. mąki na chleb, 2 kg. tłuszczu, 4 kg. mąki pszennej, 4 kg. kaszy i pół korca kartofli, ponadto na pokrycie takich produktów, jak: mięso, mleko, kawa, przyprawy kuchenne i t. p. 9 zł. miesięcznie; 4 uczniów uiszczalo opłatę w gotówce w wysokości 22 zł. miesięcznie; utrzymanie 1 ucznia pokrywała ze swych składek Rada Pedagogiczna; 1 ucznia utrzymywało Stow. Kupców Chrześcijan w Płocku ze stypendjum, wpłacanego na ten cel przez pp.: Popielawskiego i Kamińskiego; pozostałych 6 uczniów Zarząd internatu utrzymywał bezpłatnie, pokrywając wydatki z ofiar osób pojedynczych i ze subsydjów instytucyj.

Z ogólnego zestawienia kosztów utrzymania wynika, że opłaty miesięczne uczniów były 2 — 3 zł. niższe od rzeczywistych kosztów utrzymania ucznia, w porównaniu zaś ze stancjami prywatnymi w mieście różnica ta wynosiła 8 — 12 zł. miesięcznie.

Wychowaniec otrzymywał dziennie zasadniczo pół litra mleka, 60 dkg. chleba, 200 gr. mięsa, 60 gr. tłuszczu, oraz 200 — 250 gr. mąki, kaszy lub kartofli na przemiany.

Utrzymanie było wystarczające, rozwój fizyczny zupełnie zadowalający.

Zapomogi dla internatu.

Instytucje i osoby	Wysokość sumy uchwalonej na zapomogi w r. 1924 r.	Wpłacone do końca czerwca 1924 r. mk.	Uwagi
Kuratorjum Okręgu Szkoln. Warszawsk.		1,400,000	na inwentarz
Sejmik Płocki Gminy	3,600,000,000	1,800,000,000	styp. 1 uczn.
Drobin	—	1,784,000	za rok 1923
"	360,000,000	—	styp. 1 uczn.
Majki	45,000,000	—	"
Zągoty	90,000,000	—	"
Brudzeń	200,000,000	57,550,000	"
Łubki	—	6,000,000	za rok 1923
"	180,000,000	—	na r. 1924 st.
Staroźreby	—	1,000,000	za rok 1923
Brwilno	—	800,000	"
Mąkolin	—	3,000,000	"
Ramutówko	—	25,000,000	styp. 1 ucz.
Rada Pedagogiczna Seminarjum	równoważnik 22 zł. mies.	220,000,000	styp. 1 ucz.
Osoby prywatne			
Ks. St. Figielski	—	1,000,000	IV kw. 1923
Ze składek szk. św.	—	2,295,000	"
Ks. Pr. Lasocki	—	1,000,000	"
P. Starosta Boxa	—	1,000,000	"
Drobne ofary Red. „Dzien. Płock.“	—	3,300,000	"
Ks. Prałat Lasocki	—	10,000,000	"
Związek lekarzy	—	20,000,000	jednor. zap.
Stow. „Kupc. Pł.“	równoważnik 2 korcy żyta	102,000,000	styp. 1 ucz.
P, Gurbcki (Sierpc)	—	100,000,000	"
Z kom. „Chleb gł. dzieciom“	—	142,000,000	"
Razem 2,599,629,000 mk.			

Zestawienie wpływów i wydatków za rok szkolny 1923/4.

A. W p ł y w y.

Miesiąc	Przewidziane wydatki na utrzymanie	Wpłacili uczniowie	Stypendja M. W. R. i O. P.	Ofiary i zapomogi	Suma
P o z o s t a ł o ś ć z		u b i e g ł e	g o r o k u		
Wrzesień	23,850,000	17,510,000	—	84,300	17,510,000
Październik	22,100,000	18,845,000	—	1,200,000	20,045,000
Listopad	67,500,000	54,320,000	12,450,000	4,430,000	71,100,000
Grudzień	217,360,000	97,379,500	—	21,579,000	118 958,500
Styczeń	454,740,000	342,512,000	—	125,750,000	468,262,000
Luty	730,600,000	505,040,000	123,000,000	224,350,000	852,390,000
Marzec	730,600,000	396,600,000	—	73,000,000	469,600,000
Kwiecień	730,600,000	361,170,000	—	102,200,000	463,370,000
Maj	705,400,000	301,800,000	138,000,000	78,000,000	517,800,000
Czerwiec	705,400,000	705,600,000	—	1,868,000,000	2,573,600,000
S-a	4,383,150,000	2,800,676,500	273,450,000	2,498,593,300	5,572,719,800

B. W y d a t k i.

Miesiąc	Na zakup produktów	Uzupełnienie inwentarza	Lokal, świadczenia, opał, światło i inne wydatki	Służba i utrzymanie porządku	Suma
Wrzesień	10,439,200	1,653,000	2,352,000	1,705,000	16,149,200
Październik	7,027,000	395,000	5,355,000	2,476,000	15,253,000
Listopad	51,705,500	280,000	14,740,000	5,200,000	71,925,500
Grudzień	80,265,000	2,300,000	19,800,000	16,900,000	119,265,000
Styczeń	293,113,500	21,000,000	68,600,000	24,850,000	407,563,500
Luty	472,725,000	14,400,000	157,872,000	28,100,000	673,097,000
Marzec	452,700,000	2,700,000	110,700,000	40,000,000	606,100,000
Kwiecień	233,995,000	25,400,000	231,800,000	43,200,000	534,395,000
Maj	444,800,000	1,200,000	94,100,000	49,500,000	589,600,000
Czerwiec	990,000,000 *)	20,000,000	1,393,371,600 **)	136,000,000	2,539,371,600
S-a	3,036,770,200	89,328,000	2,098,690,600	347,931,000	5,572,719,800

*) Zwiększenie wydatku spowodowane zakupem produktów dla tych uczniów, którzy są na internacie bezpłatnie.

***) Internat posiada zapas węgla na rok następny 100 korcy.

Kierownik Internatu

Faustyn Piasek

Za Radę Opiekuńczą

Piotr Augustyn

V. Sprawozdanie z działalności hufca szkolnego.

Hufiec powstał z inicjatywy Dyrekcji w roku 1923 pod kierownictwem por. Ostrowskiego z 6 p. Leg., który był równocześnie nauczycielem gimnastyki w Seminarjum. Oparty początkowo na zasadzie dobrowolnego zgłaszania się, liczył z górą 40 uczniów. Z końcem roku szkolnego młodzież w zrozumieniu doniosłego znaczenia przeszkolenia wojskowego postanowiła na zebraniu gminy jednogłośnie, że każdy z uczniów, mający przepisany wiek i zakwalifikowany przez lekarza szkolnego, będzie należał do hufca szkolnego.

W myśl tego samorządowego postanowienia z początkiem roku szkolnego 1923/24 hufiec wzrósł do liczby 104 uczniów, mając do dyspozycji 12 instruktorów, którzy odbyli przeszkolenie w obozach wakacyjnych na Kostrogaju, w Rembertowie, w Krakowie i w Pucku.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego w Warszawie w porozumieniu z Dow. Okręgu Korpusu № V w Krakowie pismem z dn. 22 grudnia 1923 l. 18257/IV zatwierdziło hufiec i mianowało kierownikiem hufca nauczyciela wychow. fizyczn. Wilhelma Zaufala.

Hufiec został podzielony na 4 plutony. W porze letniej przerabiano ćwiczenia na polach za miastem, szermierkę, grenadżerkę, znajomość broni: karabin austriacki, Mausera, Lebella, nazwy głównych części, rozbieranie i składanie, teoria strzału, ogólne wiadomości z balistyki i trójkąt błędów; strzelanie ostremi nabojami na strzelnicy; znajomość musztry w zakresie drużyny; służba polowa; ubezpieczenie marszu, ubezpieczenie postoju, terenoznawstwo, kartografja, znaki topograficzne, czytanie map. Z działu łączności zaznajomiono z sygnalizacją optyczną, rodzajami aparatów, z posługiwaniem się niemi, z alfabetem Morse'go. Przerobiono ustrój wewnętrzny armji, taktykę wojenną plutonu w walce z nieprzyjacielem.

Uczniowie rozpoczęli również ćwiczenia artyleryjskie w baterji, ale wskutek wyjazdu 8 p. a. p. z Płocka do Rembertowa ćwiczenia te chwilowo zostały przerwane.

Kierownik hufca szkolnego

W. Zaufal.

VI. Sprawozdanie z działalności „Drużyny pożarniczej“.

Drużyna pożarnicza, zorganizowana początkowo przy drużynie harcerskiej, wyeliminowała się w r. szk. 1922/3 z drużyny harcerskiej jako samodzielna drużyna, posiadająca swój regulamin i swoją administrację, a podlegająca tylko Zarządowi Gminy Szkolnej. W r. 1923/4, rozrósłszy się znacznie, utworzyła 5 oddziałów ćwiczebnych i liczyła ogółem 82 ludzi. Ćwiczenia odbywały się normalnie 2 razy w tygodniu w godzinach popołudniowych pod kierunkiem powiatowego instruktora straży, p. Teodora Myślińskiego, który bezinteresownie kierował wyszkoleniem oddziałów. Opiekunem drużyny z ramienia Rady Pedagogicznej Seminarjum był p. Juliusz Sachs. Myślą przewodnią pracy było przeszkolenie uczniów w takim stopniu, iżby jako przyszli nauczyciele mogli skutecznie działać na wsi jako komendanci i organizatorzy drużyn pożarniczych wiejskich. Pod tym kątem widzenia poddano w roku bieżącym dn. 20 maja 16 uczniów kursu V-o egzaminowi teoretycznemu i praktycznemu przed Komisją, w skład której wchodził: Piotr Augustyn, dyrektor Semin.; Juliusz Sachs, nauczyciel Semin. i opiekun drużyny; Teodor Myśliński, powiatowy instruktor straży pożarnych na powiat płocki; Kowalewski, inspektor Ubezpieczeń T. W. U. od ognia, oraz 2 przedstawiciele miejscowej Straży Ogniowej pp.: Andre i Bobolecki. Egzamin obejmował a) w części teoretycznej: historję i rozwój pożarnictwa, sprawy pogorzelnowe, sposoby walki z klęską ogniową, typy straży ogniowych i gęstość ich rozmieszczenia, typy sikawek i ich budowę, typy drabin, przyrządy ogniowe pomocnicze, uzbrojenie osobiste, przyrządy ratunkowe, tabor straży wiejskiej i jego przechowywanie, sygnalizację alarmową i taktykę pożarną; b) w części praktycznej: rozkazownictwo i ćwiczenia rzędowe, ćwiczenia z sikawką (szkolne i na czas), ćwiczenia z bosakami, ćwiczenia z drabiną przystawną. Wszystkim, którzy poddali się egzaminowi, wydano odpowiednie zaświadczenia.

W dniu 16 września 1923 r. drużyna z 25 druhów wzięła udział w zawodach konkursowych, urządzonych staraniem Wydziału powiatowego w Płocku, w których uczestniczyło 10 straży z powiatu. Na zasadzie wykonanych ćwiczeń zajęła

drużyna Seminarjum pierwsze stanowisko i przez sąd zawodów zaliczona została do grupy celującej. W związku z tem otrzymała drużyna dyplom Związku Florjańskiego, oraz jako 1-ą nagrodę dyplom Wydziału Powiatow. Sejmiku Płockiego.

Drużyna pożarnicza posiada: sikawkę 4-o calową, przenośną (dar Dyrekcji Ubezp. z r. 1921); drabinę przystawną, dwa bosaki, tłumice, dwa pasy i dwie linki strażackie (ofiarowane przez Wydział Powiat.); wreszcie ostatnio ofiarowane przez Dyr. Ubezp.: 1 kask, 5 pasów i 5 toporków.

Naczelnik drużyny
Z. Jaworski (kurs V.)

Opiekun drużyny
Juljusz Sachs.

VII. Sprawozdanie z działalności „Gminy Szkolnej“.

Gmina szkolna, jako organizacja o charakterze samorządowym, obejmująca wszystkich uczniów, uczęszczających do Seminarjum, rządzi się własnym statutem, zatwierdzonym przez Radę Pedagogiczną, która czuwa nad działalnością organizacji i jej prawidłowym rozwojem przez swego delegata, czyli opiekuna gminy. Obowiązki opiekuna pełnił w I-szem półroczu p. Idźkiewicz, w II-em zaś p. Wilk. Zarząd gminy składa się z naczelnika wybieranego przez walne zebranie, z przedstawicieli poszczególnych kursów w liczbie 6, tudzież ze skarbnika, wybieranego z pośród skarbników samorządów klasowych poszczególnych kursów. W roku szk. 1923/4 Zarząd gminy odbył 18 zebrań zwyczajnych; 4 nadzwyczajne. Walnych zebrań było 3. Ze spraw najważniejszych, które przez Gminę zostały opracowane i załatwione, wymienić należy: zorganizowanie spółdzielni „Społem“; opartej o udziały uczniów, urządzenie obchodu rocznicy powstania listopadowego i styczniowego, Komisji Edukacyjnej i Konstytucji 3-go maja. Ponadto załatwiono sprawę ujednostajnienia mundurków szkolnych. Stosownie do brzmienia statutu Zarząd Gminy szkolnej kontrolował i otaczał opieką drużyny i kółka, organizujące się na terenie Seminarjum i współdziałał z Radą Pedagogiczną w kierunku sprawowania się i moralnego wychowania młodzieży w szkole i poza szkołą.

VIII. Sprawozdanie z działaln. spółdzielni uczniów.

„S p o ł e m“.

Spółdzielnia „Społem“, powołana do życia w tym roku przy pomocy i poparciu p. Sachsa, zorganizowała sklepik szkolny i rozwija się pomyślnie.

Bilans Spółdzielni na dzień 1 kwietnia 1924 r.

Stan czynny		Stan bierny	
1) Got. w kasie	99.553.500 mk.	1) Udziały . .	122.550.000 mk.
2) Towar . .	230.117.500 „	2) Kapitał spo- łeczny . .	1.710.000 „
3) Dłużnicy . .	59.855.000 „	3) Wpisowe . .	2.270.000 „
		4) Wierzyciele	50 000.000 „
		5) Oszczędn. .	212.996.000 „
	389.526.000 „		389.526.000 „

Z oszczędności na kapitał społ. przeznaczono 125.266.000 mk. na powiększenie udziałów 90.000.000 „
Kapitał społeczny wynosi obecnie 70.5 zł.
Udziały wynoszą 118 zł.

IX. Kronika Seminarjum.

Rok szkolny rozpoczął się dnia 1 września 1923 r. nabożeństwem w Katedrze. Systematyczna nauka rozpoczęła się dnia 2 września. Nie posiadając własnej sali fizycznej, Seminarjum korzystało z sali fizycznej Semin. Żeńskiego częściowo w godzinach rannych, częściowo popołudniu.

W ciągu roku szkolnego funkcjonowały świeżo zawiązane kółka młodzieży, mianowicie: muzyczne pod kierunkiem pana Piaska, przyrodnicze pod kierunkiem p. Wilka i malarskie pod kierunkiem p. Idźkiewicza. Drużyna harcerska, wcielona całkowicie do hufca szkolnego, wydzielona została z pod zwierzchnictwa Płockiej Chorągwi, podlegając bezpośrednio Zarządowi Okręgu Z. H. P.

Rocznice narodowe obchodziła młodzież uroczystie, organizując bądź samodzielnie w swoim gmachu wieczornice, bądź

wspólnie z Semin. Żeńskim urządzając obchody na sali Semin. Żeńskiego.

Rekolekcyjne ćwiczenia, zakończone spowiedzią i Komunią św., odbyły się dla uczniów Seminarjum pod kierunkiem ks. prałata Figielskiego w czasie od 19 do 22 marca 1924 r.

Zwyczajem lat ubiegłych zorganizowano zbiorową wycieczkę szkolną po Mazowszu. Wycieczka wyruszyła 28 maja z Płocka, zwiedzając pas ziemi wzdłuż prawego brzegu Wisły, przez Bodzanów i Wyszogród, dotarła do Czerwińska nad Wisłą, doznając wszędzie gościnnej przyjęcia. W powrotnej drodze przeprowadzono szereg ćwiczeń polowych. Wycieczka przyniosła dużo korzyści z zakresu terenoznawstwa, geografii i przyrody. Wzięło w niej udział 80 uczniów z 3 wychowawcami na czele.

Szkoła ćwiczeń, licząca w tym roku 3 klasy, pobierała naukę w godzinach popołudniowych wobec braku pomieszczenia. Stan liczebny uczniów na poszczególnych latach nauki wynosił: I r. n. 32 uczniów, II-i r. n. 32 uczniów, III-ci r. n. 25 uczniów.

Seminarjum i szkołę ćwiczeń wizytował p. wizytator Szlągowski w dniu 17 i 18 października 1923 r. i p. wizytator Chmielewski 21 i 23 maja 1924 r. Przeprowadzono również kontrolę faktyczną rachunkowości, dowodów kasowych i inwentarza ze strony Warszawskiej Okręgowej Izby Kontroli w dniu 16 maja b. r.

Dnia 14 czerwca otwarta została wystawa prac uczniowskich w Seminarjum i trwała do 23 czerwca. Obejmowała ona eksponaty z działu rysunków odręcznych, wycinanek, robot kartonowych, introligatorskich i wyrobów z drzewa. Wystawę zwiedziło kilkaset osób z pośród miejscowego społeczeństwa i rodziców uczniów.

W dniu 19 czerwca odbyło się uroczyste rozdanie świadectw dojrzałości tegorocznym abiturjentom i abiturjentkom. Równocześnie grona nauczycielskie obydwóch Seminarjów złożyły na ręce swych przełożonych przysięgę służbową.

Rok szkolny zakończono zgodnie z brzmieniem okólnika dnia 21 czerwca, gdyż w terminie od 23 do 27 czerwca odbyć się mają egzaminy wstępne kandydatów do Seminarjum.

X. Egzaminy maturalne.

I. Egzamin piśmienny odbył się dn. 12, 13 i 14 czerwca. Do egzaminu piśmiennego dopuszczono decyzją Rady Pedagogicznej wszystkich uczniów kursu V w liczbie 18.

Tematy z wypracowań piśmiennych, nadesłane przez Kuratorjum, były następujące:

a) z języka polskiego (do wyboru:)

- 1) Podania, wierzenia i obrzędy ludowe w utworach A. Mickiewicza;
- 2) Polskie walki o niepodległość w XIX i XX wieku.

b) z arytmetyki:

Z dwu gatunków herbaty po 3 zł. i 5 zł. za kilo kupiec zrobił mieszaninę w ilości 20 kg., którą następnie sprzedał bez zysku i bez straty po a zł. za kilo.

Ile kg. herbaty każdego gatunku kupiec wziął do utworzenia wspomnianej mieszaniny?

Jaki warunek powinna spełniać liczba a , aby zadanie było możliwe?

Rozwiązać zadanie w przypadku szczególnym, gdy $a = 4 \frac{1}{2}$ zł. i podać przedstawienie graficzne.

c) z geometrii:

Kulę szklaną o 6,8 cm. wewnętrznej średnicy napełniono rtęcią. Ile waży ta kula: jeżeli grubość szkła wynosi 1 cm. 3 mm., jego ciężar gatunkowy wynosi 2,8 gr., a rtęci 13,596 gr.?

d) z pedagogiki (do wyboru:)

1) Krzewienie uczuć estetycznych wśród młodzieży szkolnej.

2.) Zasady i drogi nauczania dzieci prawidłowej pisowni.

II. Na podstawie wyników i ocen prac piśmiennych Komisja egzaminacyjna pod przewodnictwem dyrektora P. Augustyna, który pismem Kuratorjum z dn. 1.VI b. r. № 5307.III mianowany został delegatem Kuratorjum, dopuściła do egzaminów ustnych 17 kandydatów.

Egzaminy ustne odbyły się dnia 16 i 17 czerwca r. b. Na

zasadzie tych egzaminów Komisja uznała za dojrzałych i postanowiła wydać przepisane świadectwa maturalne następującym abiturjentom:

1. Budnicki Lucjan	9. Lemanowicz Władysław
2. Dąbkowski Stanisław	10. Lewandowski Antoni
3. Garwacki Oktawian	11. Piekut Stefan
4. Gręda Feliks	12. Śmiechowski Teodor
5. Grzywiński Stanisław	13. Staniszewski Aleksander
6. Jaworski Zygmunt (z odznacz.)	14. Ślepowroński Marjan
7. Kraszewski Wacław	15. Żółtowski Józef.
8. Mochtak Józef	

XI. Imienny wykaz uczniów

poszczególnych kursów za rok szk. 1923/4.

W wykazie pomieszczono nazwiska tylko tych uczniów, którzy z końcem roku sprawozdawczego otrzymali promocję na kurs wyższy. Nazwiska uczniów, którzy chlubnie ukończyli kurs, tłoczone są tłustym drukiem.

Kurs przygotowawczy.

1. Bielecki Franciszek	16. Kalinowski Czesław
2. Ciechomski Szymon	17. Koziński Edward
3. Chrapkowski Ferdynand	18. Lewandowski Edward
4. Ciągarlak Tomasz	19. Lisicki Wacław
5. Dzierżbiński Stanisław	20. Łabęcki Henryk
6. Dmochowski Stanisław	21. Peciakowski Zygmunt
7. Dobrowolski Walenty	22. Starczewski Mieczysław
8. Fabisiak Bronisław	23. Słomkowski Tadeusz
9. Grabarczyk Stanisław	24. Umiński Jan
10. Górzyński Jan	25. Witkowski Wacław.
11. Jurkowski Zygmunt	
12. Jachura Józef	
13. Kajkowski Stanisław	
14. Kajkowski Maksymiljan	
15. Krasucki Tadeusz	

1 uczeń niepromowany, 7 otrzymało świadectwo odejścia, 1 zaprzestał uczęszczać w ciągu półroczu.

Stan liczebny kursu w ciągu roku 34,

K u r s I

1. Bojarski Jan	9. Górecki Ludwik
2. Boros Nikodem	10. Jagliński Stefan
3. Chrapkowski Stanisław	11. Jabłoński Henryk
4. Dankowski Czesław	12. Jarząbkowski Roman
5. Dąbrowa Wincenty	13. Kacprzak Jan
6. Dłużniewski Ludwik	14. Kalinowski Ludwik
7. Gołębiowski Stanisław	15. Kądalski Stefan
8. Gościniak Władysław	16. Kłobukowski Jan

- 17. Kryński Tomasz
- 18. Lewandowski Lucjan
- 19. Miałkowski Czesław
- 20. Nowak Jerzy
- 21. Nowak Władysław
- 22. Piegat Henryk
- 23. Przybyszewski Tadeusz
- 24. Sadkowski Wiktor
- 25. Słupiński Ignacy
- 26. Sochocki Czesław
- 27. Strzałkowski Bolesław
- 28. Świetlik Czesław

- 29. Szczesiak Wincenty
- 30. Szelański Eugenjusz
- 31. Synowiec Kazimierz
- 32. Turkowski Maksym
- 33. Wacikowski Henryk
- 34. Wochowski Władysław
- 36. Zawadzki Bolesław
- 37. Żabowski Stanisław

Nie promowano 6 uczniów, nie kwalifikowano 1.

Stan liczebny kursu w ciągu roku 44 uczniów.

K u r s II.

- 1. Bojanowski Stanisław
- 2. Chmielewski Józef
- 3. Dobiszewski Stanisław
- 4. Domański Jan
- 5. Flak Leon
- 6. Gadomski Piotr
- 7. Gapiński Stefan
- 8. Górski Stefan
- 9. Gralicki Stefan
- 10. Iglicki Kazimierz
- 11. Kankiewicz Romuald
- 12. Kędzierski Zenon
- 13. Lejza Franciszek
- 14. Lisowski Stanisław
- 15. Ners Longin
- 16. Nowak Antoni

- 17. Peciakowski Kazimierz
- 18. Radkowski Józef
- 19. Rudziński Władysław
- 20. Siemiątkowski Józef
- 21. Sufranek Józef
- 22. Śliwiński Leon
- 23. Szymański Dyonizy
- 24. Szymczewski Edward
- 25. Ulanowski Eugenjusz
- 26. Zawodniak Zygmunt
- 27. Ziółkowski Andrzej

2 uczniów nie kwalifikowano z powodu długotrwałej choroby. 5 uczniów nie promowano.

Stan liczebny kursu w ciągu roku wynosił 34 uczniów.

K u r s III.

- 1. Biedrzycki Czesław
- 2. Bonalski Mieczysław
- 3. Chrapkowski Antoni
- 4. Dziegielewski Zygmunt
- 5. Grabowski Adam
- 6. Gutkowski Józef
- 7. Hejne Waclaw.

- 8. Jagodziński Wincenty
- 9. Kapela Józef
- 10. Kaftański Wiesław Faustyn
- 11. Morawski Tadeusz
- 12. Obrębski Jan Nepomucen
- 13. Owczarski Tomasz
- 14. Piotrowicz Franciszek

- 15. Piotrowski Stanisław
- 16. Seroka Aleksander
- 17. Słomkowski Waclaw Michał
- 18. Waśniewski Jan
- 19. Wichrowski Feliks
- 20. Wincenciak Ludwik

- 21. Zakrzewski Stefan
- 22. Zalewski Stefan
- 23. Zawodniak Bolesław
- 24. Żółtowski Leon

Nie promowano 5 uczniów.
Stan liczebny w ciągu roku wynosił 29 uczniów.

K u r s IV.

- 1. Buczkowski Henryk
- 2. Chabowski Stanisław
- 3. Gessek Piotr
- 4. Gessek Józef
- 5. Kiedrowski Jan
- 6. Kleniewski Józef
- 7. Kobla Remigjusz
- 8. Krzemiński Sylwester
- 9. Kwiatkowski Stanisław
- 10. Lejman Stanisław

- 11. Lemanowicz Bolesław
- 12. Markiewicz Stefan
- 13. Martewicz Feliks
- 14. Miączyński Mieczysław
- 15. Piotrowski Walenty
- 16. Rogoza Józef
- 17. Wargocki Czesław
- 18. Widziński Józef
- 19. Ziółkowski Dyonizy

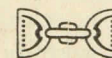
Stan liczby kursu w ciągu roku wynosił 19 uczniów.

K u r s V.

- 1. Budnicki Lucjan
- 2. Dąbkowski Stanisław
- 3. Garwacki Oktawian
- 4. Gręda Feliks
- 5. Grzywiński Stanisław
- 6. Jaworski Zygmunt
- 7. Kraszewski Waclaw
- 8. Kowalski Czesław
- 9. Lemanowicz Władysław
- 10. Lewandowski Antoni

- 11. Miałkowski Romuald
- 12. Mochtak Józef
- 13. Piekut Stefan
- 14. Słomiński Kazimierz
- 15. Śmiechowski Teodor
- 16. Staniszewski Aleksander
- 17. Ślepowroński Marjan
- 18. Żółtowski Józef

Stan liczby kursu w ciągu roku wynosił 18 uczniów.

XII. Informacje i rozporządzenia.

Z a p i s y.

Zapisy uczniów na wszystkie kursa Seminarjum odbędą się 28, 29 i 30 sierpnia w kancelarii Seminarjum w godzinach urzędowych. Uczniowie, którzy w tym terminie nie zgłoszą się do zapisu, uważani będą jako tacy, którzy dobrowolnie przestali uczęszczać. W wypadkach nadzwyczajnej przeszkody, jak śmierć w rodzinie lub choroba, należy na czas powiadomić Dyрекcję o spóźnieniu.

Zapisy do szkoły ćwiczeń odbędą się 25, 26 i 27 sierpnia w kancelarii Seminarjum w godzinach urzędowych. Wobec braku wolnych miejsc na 2-im i 3-im roku nauki nowych uczniów nie będzie się przyjmowało. Na 1-y rok nauki przyjętych będzie 30 chłopców w wieku lat 6 i 7 (rok urodz. 1918 i 1917.) Przy zapisie należy przedstawić metryczkę urodzenia i świadectwo szczepienia ospy.

Rozpoczęcie roku szkolnego.

Rok szkolny rozpocznie się dnia 1 września nabożeństwem w Katedrze o godz. 9 rano. W dniu tym uczniowie Seminarjum i szkoły ćwiczeń zgromadzą się o godz. 8 min. 30 rano w gmachu Seminarjum, skąd udadzą się na nabożeństwo. Rozpoczęcie normalnej nauki nastąpi dnia 2 września.

Ubiór uczniów.

Zgodnie z uchwałą Rady Pedagogicznej uczniowie Seminarjum obowiązani są nosić w szkole i poza szkołą przepisaną czapkę i przepisany mundur szkolny. Wiosną, latem i jesienią mogą uczniowie przy zajęciach szkolnych i ćwiczeniach fizycznych nosić zamiast mundurka praktyczny ubiór harcerski i koszulka, krótkie spodenki koloru khaki, pończochy.

Uczniowie szkoły ćwiczeń noszą zasadniczo czapkę, posiadającą krój czapki uczniów Seminarjum, lecz koloru czarnego.

Taksa uczniowska.

W myśl okólnika Kuratorjum Okr. Szkol. Warsz. z dnia 17.IV b. r. L. 99 obowiązani są wszyscy uczniowie Seminarjum i szkoły ćwiczeń do uiszczenia opłaty na rzecz gier ruchowych i pomocy szkolnych w wysokości 10 zł. półrocznie. Dzieci urzędników, nauczycieli, czynnych wojskowych, inwalidów wojennych i tych rodziców, którzy udowodnią faktyczną swą niezamożność, mogą być zwolnione częściowo lub w całości od tej taksy, o ile wniosą na ręce Dyrekcji umotywowaną prośbę o zwolnienie.

Termin wnoszenia próśb wyznacza się do 1 października b. r.

Opłata uczniowska za I półrocze winna być uiszczona do 15 października.

Stancje uczniowskie.

Podania o przyjęcie na internat należy wnosić na ręce kierownika Internatu, p. F. Piaska, do 15 sierpnia br. Podania będą uwzględniane w miarę wolnych miejsc, w pierwszej linii uczniów niezamożnych i tych, którzy w ubiegłym roku byli na Internacie pomieszczeni. Petenci winni dołączyć do podania zobowiązanie do regularnego uiszczania opłat za utrzymanie.

Uczniowie Seminarjum mogą być umieszczeni tylko na takich stancjach w mieście, które przez Dyрекcję uznane zostały za odpowiednie tak pod względem warunków higienicznych mieszkania, jak i dostatecznej opieki domowej. Niestosowanie się do powyższej uchwały Rady Pedagogicznej może pociągnąć za sobą zawieszenie, względnie usunięcie ucznia z Seminarjum. Stancjom, których właściciele nie przestrzegają poniżej umieszczonego regulaminu stancji uczniowskich, może Dyрекcja Seminarjum zabronić trzymania uczniów.

Płock, dn. 21 czerwca 1924 r.

Dyrektor Seminarjum

Piotr Augustyn.

Dodatek.

Regulamin dla stancij Państw. Sem. Naucz. Męsk. w Płocku.

I. Porządek codzienny.

Stancje obowiązane są przestrzegać punktualności i ścisłości w zastosowaniu do terminów i godzin szkolnych, a mianowicie:

a) rano młodzież winna stawić się do szkoły między godziną 7^{1/2} a 7^{3/4}, w święta zaś i niedziele o godzinie 8^{3/4};

b) spacer zalecany jest po krótkim odpoczynku poobiednim nie dłuższy jednak, niż 2 godziny dziennie;

c) w okresie zimowym (od 15.IX do 15.III) młodzieży szkolnej nie wolno ukazywać się na ulicach po godzinie 7 wiecz., w letnim zaś (od 15.III do 15.IX—po godzinie 8 wiecz.

UWAGA: Konieczne wyjątki dla udzielających lekcji — za osobnem pozwoleniem Dyrekcji.

II. Rozrywki i zabawy.

1. Na stancjach bezwzględnie niedopuszczalne są: gra w karty (nawet dla zabawy), palenie papierosów i używanie napojów wysokokowych.

2. Wszelkie zabawy w liczniejszym gronie, zwłaszcza taneczne o charakterze wieczornic towarzyskich, mają być uprzednio zgłaszane w szkole.

3. Młodzieży szkolnej nie wolno uczęszczać do kinematografów, teatru i wogóle na żadne widowiska — nawet w towarzystwie rodziców — bez pozwolenia szkoły.

III. Zdrowotność stancij i odżywianie młodzieży.

1. Pokoje młodzieży szkolnej mają być codziennie dostatecznie ogrzewane, przewietrzane i utrzymywane w należyтым porządku. (Minimum przestrzeni 10 metrów).

2. Bielizna, ubranie i obuwie młodzieży muszą być również utrzymywane w koniecznym porządku i czystości.

3. Opieka domowa odpowiada za czystość fizyczną młodzieży jej powierzonych (mycie, paznokcie, włosy, zęby).

4. Zarządy stancij w porozumieniu z rodzicami młodzieży obowiązane są zapewnić jej zdrowe, pożywne i dostateczne odżywianie, w razie zaś napotykania w tym względzie zaniedbania ze strony rodziców lub innych bliższych opiekunów — niezwłocznie zawiadamiać o tem szkołę.

IV. Kierownictwo moralne i pedagogiczne.

1. Przez codziennę dokładne dopilnowywanie sumiennego odrabiania lekcyj opieka wdraża młodzież do pracy i obowiązkowości.

2. Stancja czuwa nad życiem religijnem i moralnością powierzonych jej młodzieży (dobór towarzystwa, lektura, modlitwy codzienne, nabożeństwa świąteczne, spowiedź).

3. Stancja obowiązana jest rozwijać swą młodzież pod względem należnego poszanowania osób starszych i kolegów — oraz najkonieczniejszych zasad zachowania się między ludźmi.

V. Charakter stancij; zmiany w ilości osób; registracja.

1. Stancje koedukacyjne (mieszane z młodzieży męskiej i żeńskiej) są wzbronione.

2. Wszelkie zmiany, zachodzące w ciągu roku szkolnego w ilości młodzieży, znajdującej się na stancji, mają być każdorazowo uprzednio zgłaszane w szkole.

3. Wszelkie stancje obowiązane są corocznie najpóźniej przed dniem 25 sierpnia zarejestrować się w szkole z podaniem ilości pokoi i ich rozmiaru, liczby miejsc i warunków opłaty.

UWAGA: W b. r. szk. 1923/4 termin registracji przesuwa się na dzień 1.XI 1923 r.

VI. Stosunek stancij do szkół.

1. Kierownictwo stancij pod żadnym pozorem nie może przeciwstawiać się szkole i postępowaniem swem utrudniać jej zadań naukowych i wychowawczych.

2. Stancje współdziałają ze szkołą przez ciągłą styczność wyrażającą się:

a) w regularnem i obowiązkowem uczęszczaniu na konferencje okresowe i specjalne, urządzone przygodnie przez szkołę;

b) przez natychmiast. zgłaszanie się do szkoły na wezwanie;

c) przez dzielenie się ze szkołą swemi spostrzeżeniami co do zachowania się, charakteru i pracy młodzieży.

Płock, w r. 1923/4.

D Y R E K C J A

Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego im. Króla Bolesława Krzywoustego.

U w a g a. Ten sam regulamin obowiązuje stancje uczniów i uczenie innych Państwowych szkół średnich w Płocku.

Wykaz podręczników szkolnych na rok szkolny 1924/5.

Przedmiot	K U R S					UWAGA	
	przygotowawczy	I	II	III	IV		V
Religia	Ks. Kowalewski : Nauka wiary i obyczajów	Ks. Dąbrowski : Historja św. Sta- rego Testamentu.	Ks. Dąbrowski : Historja św. No- wego Testamentu. Ks. Szczepański : Ewangelje.	Ks. Kalinowski : Etyka.	Ks. Archutowski : Historja Kościoła	Ks. Krzeczkwicz : Metodyka religii.	
Język Polski		Ks. Wójcicki : Ćwiczenia porów- nawcze z dziedziny poetyki Gramatyka języka polskiego —	A. Mickiewicz : Pan Tadeusz (wyd. Bibl Narod.)	Chrzanowski i Wojciechowski : Wypisy polskie dla klas wyższych. St. Szobera.	Bibl. Narod.: Dzieła Juljusza Słowackiego.	Bibl. Narod.: Dzieła Z. Kra- sińskiego.	Lektura dzieł Prusa, Ujej- skiego, Asny- ka, Konopnic- kiej, Wypiań- skiego (Wese- le.) na k. V.
Język niemiecki	Jakóbiec i Leon- hard: Pierwsza książ- ka niemiecka.	Jakóbiec i Leon- hard: Druga książka ni- emiecka. Leder: Ćwiczenia gramatyczne.	Jakóbiec i Leon- hard: Trzecia książka niemiecka.	Jakóbiec i Leon- hard: Deutschland und die Deutschen I.	Jakóbiec i Leon- hard: Deutschland und die Deutschen II.	Jak na kursie IV.	
Historja	Smoleński: Historja polska dla szkół po- wszechnych.	Cebertowie: Historja staro- żytna dla seminar- jów Wypisy histor- do dziejów staro- żytnych.	Nanke: Historja średnio- wieczna. Wypisy do hist. średniowiecz.	Nanke: Historja nowo- żytna I. Wypisy do hist nowożytnej.	Friedberg i Le- wicki: Historja Polski.		

Geografia	Nałkowski: Geografia ogólna. Siwakowa: Wypisy geograficzne.	Nałkowski: Geografia pozaeuropejskich części świata. Siwakowa: Wypisy geograficzne.	Fuchs i Radliński: Geografia Europy.	Sosnowski: Geografia Polski.	Dzierżyński: Kosmografia.	Gruszecka — Nitschowa: Podręcznik do nauki o Polsce współczesnej. Romer: Geograf. statyst. atlas Polski	—
Matematyka	Sierżputowski: Arytmetyka cz. IV-ta. Kalicun: Geometria.	Miłułowicz: Arytmetyka na kl. IV. Łomnicki: Geometria elementarna. Rybkin: Zbiór zadań.	Miłułowicz: Arytmetyka na kl. V.	Miłułowicz: Arytmetyka na kl. VI.	Miłułowicz: Arytmetyka na kl. VII. Łomnicki: Geometria Schlömilch: Tablice logarytm.	Jak na k. IV.	—
Fizyka wraz chemia	—	Michalski: Przyroda martwa cz. II.	Jak na kursie I.	—	—	—	—
Higiena	—	—	—	—	Handelsman: Zasady higieny. Kopczyński: Higiena szkolna.	—	—
Przedmioty pedagogiczne	—	—	—	James: Pogadanki psycholog,	St. Kot. Historia wychowania. Szykówan, Ogólne zasady nauczania. Sosnicki: Zarys logiki Falski: Elementy pow. (wskaźniki metodycz.) Gebert: Met. naucz. hi t. Programy szkół	St. Kot. Historia wychowania Kłopiński: Pedagogika. Piramowicz O powin. naucz.	Lektura: Pojęcia nowoczesne o dzieciach. Devey: Szkoła i dziecko. Szkoła i Społeczeństwo. Ustawy Komisji E. N.
Śpiew i muzyka	F. Piasek: Nauka śpiewu oparta na trójdźwięku Do-Mi-Sol		F. Piasek: Nauka czytania nut głosem.		Jak na k. III.	Jak na k. III oraz T. Jotejko: Historia muzyki.	
	F. Piasek. Podręcznik do nauki gry na skrzypcach		Muzyka jak na k. II.		F. Piasek: Metodyka śpiewu.		

55507